

Nekrolog. D. 29. November f. A. døde den Nationaløkonom, til hvem Franskændene saa op med større Beundring end til nogen anden nulevende. — Michel Chevalier fødtes i Limoges d 13. Januar 1806. Efter at have gennemgaaet den polytekniske Skole og i kort Tid virket som Ingeniør, sluttede han sig, — som saa mange andre unge begavede Mænd — strax efter Julirevolutionens Udbrud til Saint-Simonisterne. I det saint-simonistiske Organ «Globe» skrev han, knap 25 Aar gammel, nogle Artikler om Samfærdselsforhold, der hendrog Opmærksomheden paa ham. I den Proces, Avtoriteterne snart rejste imod Saint-Simonisterne, blev han som en af *le père suprême Enfants* «Cardinaler» indviklet, og i Juli 1832 dømtes han til et Aars Fængsel; men ved Venners Indflydelse blev en Del af Straffen eftergivet ham, og Regeringen, særlig M. Thiers, overdrog ham endog det Hverv ved en Rejse i Nordamerikas Forenede Stater at gjøre sig nøjere bekjendt med Samfærdselsvæsenet dér. Udbyttet af denne Rejse nedlagde han i sine Breve fra Nordamerika, «Lettres sur l'Amérique du Nord» (1836), — en Bog, som aandende levende Begejstring for Amerikas økonomiske Udvikling, gjorde overordenlig Lykke og blev et sikkert Grundlag for sin Forfatters Berømmelse. En Rejse til England i 1837 bestyrkede ham end yderligere i den allerede i Amerika modtagne Overbevisning, at den økonomiske Frihed er det ene Saliggjørende. Nu udkom hans Bog «Des intérêts matériels en France», (1838), der, ligesom den forrige, gjorde stor Lykke. Efterat være bleven udnævnt til Medlem af Handelsraadet, og efter at der var tilflydt ham andre Udmærkelser, modtog han i 1840 den udmærkede Anerkjendelse at blive udnævnt til Rossis Efterfølger som Professor i Nationaløkonomi ved College de France. «Hans første Forelæsninger,» skriver G. de Molinari (efter «Fdl.»s Oversættelse), «maa regnes mellem de mærkeligste Arbejder i den franske nationaløkonomiske Literatur. Endskjønt han ingenlunde var Taler — hans Foredrag var ensformigt og noget haardt, og der var i hans Holdning noget Stivt og Genert —, saa gjorde hans billedrige Stil og den overbevisende Varme, der trods Alt gennemtrængte hans Tale, et dybt Indtryk paa hans Tilhørere. Vi kunde nævne den af

hans Tilhørere, der efter at have hørt en af hans ypperlige Forelæsninger, hvori han fremstillede Industriens Fremskridt som det af Forsynet givne Middel til Massernes Frigjørelse, udbød, fuld af ungdommelig Begejstring: «Ogsaa jeg vil være Nationaløkonom». — Hans Yndlingsthema var Produktionens Utilstrækkelighed og Nødvendigheden af at forøge den ved at anvende bedre Redskaber og Fabrikationsmaader. Eller var ikke Arbejdets og Handelens Frihed, saaledes som Charles Dunoyer saa klart havde paavist det i sin smukke Bog om Arbejdets Frihed, den væsenligste Betingelse for Industriens Fremskridt? England begyndte at forstaa denne Sandhed; det forlod Beskyttelsens gamle Land — og dybt inde fra Departementet Landes forklarede en endnu ubekjendt Nationaløkonom, Frédéric Bastiat, Frankrig Betydningen af den Bevægelse, som var vakt af Anti-Kornlov-Liguen med dens Apostle Richard Cobden, John Bright og W. J. Fox, og som snart skulde indlede Frihandels-Æraen. Forfatteren til «Cobden og Liguen» fandt strax sin Plads blandt den lille Gruppe Nationaløkonomer, til hvilken han bragte nyt Liv. En Forening for Frihed i Handelsomsætningerne blev dannet under Hertugen af Harcourts Forsæde, og den samlede i sin ledende Komité alle Videnskabens fremragende Mænd: Dunoyer, Blanqui, Renouard, Horace Say, Léon Faucher, Wolowski, Michel Chevalier, Bastiat, Joseph Garnier osv. En Dag begav Komiteen sig som Deputation til den daværende Indenrigsminister, Duchatel, som gav den følgende sympathiske, men parlamentariske Svar: «Bliver stærke og vi skulle støtte Eder.» Michel Chevalier var ikke en af Komiteens mindst virksomme Medlemmer, og hans Stilling som Professor ved Collège de France udsatte ham særlig for Beskyttelsesmændenes Angreb. Men han havde altid Svar paa rede Haand; ved sine tekniske Kundskaber slog han sine Modstandere, idet han stillede sig paa deres eget Omraade og viste dem — hvad Erfaringen senere har stadfæstet — at de kun behøvede at ombytte deres gamle Materiel med nyt og forlade den nationale forældede Driftsmaade for at holde den fremmede Konkurrence ude. Denne Polemik, der støttedes paa kjendsgjerninger og var gennemtrængt af en ædel Begejstring, kan læses i «Journal

des Débats», — Med Februarrevolutionen kom de socialistiske Spørgsmaal paa Dagsordenen, og imod Socialisterne skrev Michel Chevalier, den tidligere Saint-Simonist, i nysnævnte Blad, en Række Artikler, som han senere samlede til en Bog: «Lettres sur l'organisation du travail», samt i Skriftet «La question des travailleurs». Meget populær var han ikke paa den Tid, og den provisoriske Regering gav ham i 1848 Afsked som Professor ved Collège de France; men allerede inden Aarets Udløb vendte han tilbage til sin Professorpost. — I Begyndelsen af Halvtredserne udgav han imod Beskyttelsesmændene sin: «Examen du système protecteur». Om han i Virkeligheden fik Napoleon III omvendt til Frihandelen, eller om Kejseren kun af politiske Grunde accepterede den af M. Chevalier anbefalede Handelspolitik, er omtvistet; — vist er det, at Afslutningen af Handelstraktaten mellem England og Frankrig i sine Hovedtræk er den berømte Nationaløkonoms Værk. Og her har han indlagt sig sine største Fortjenester; thi omend Traktaten kun var en lille Del af, hvad Frihandelsmændene kunde forlange, saa var den dog et Skridt, og et Skridt der har haft særdeles betydelige Resultater. I Sammenligning med dette Værk ere de literære Værker («Cours d'économie politique», navnlig den Del der handler om Penge, fremdeles: «La baisse probable de l'or», Polemiken med Wolowski om Guldfod eller Dobbeltfod, den fortrinlige Indledning til den internationale Jurys Beretninger i Anledning af Verdensudstillingen 1867, talløse Artikler i «Journal des Economistes», «Revue des deux Mondes», «L'économiste français», «Journal des Débats» etc. etc. etc.) — kun af mere underordnet Betydning. At Michel Chevalier under sin hele uhyre omfattende Virksomhed viste sig som en praktisk Mand, og at han som praktisk Nationaløkonom har spillet en Rolle som Faa, — lader sig ikke benegte: som Professor, Forfatter og Journalist har han med Held populariseret den nationaløkonomiske Videnskab; som Statsmand har han, ligeledes med udpræget Held, været med til at skaffe dens Grundsatninger praktisk Anerkjendelse. Men ny videnskabelige Sandheder har han ikke opdaget, og som theoretisk Systematiker har han ikke præsteret noget Særligt, saa det er tvivlsomt,

om han vil efterlade sig dybere Spor i Videnskabernes Verden. — Han var i en udpræget Grad Optimist. I sin Ungdom tvivlede han ikke om, at Forbedringen af den tåligste og fattigste Klasses Kaar vilde opnaas gjennem Saint-Simonismen; senere ventede han sig Samfundets Frelse af den størst mulige økonomiske Frihed. — Som Politiker gjorde han sig i 1870 hæderlig bekjendt ved at stemme imod Krigen. Han var det eneste Medlem af det franske Senat, der udmærkede sig paa den Maade. Han var en Ven af Fred og Civilisation, Formand i et af de franske Fredsselskaber, Modstander af Staternes overdrevne Rustninger.

— Leonce de Lavergne, f. 1809, er død d. 18. Januar d. A. Som Nationaløkonom er han navnlig bekjendt ved sit Arbejde om Englands Landboforhold, «L'économie rurale en Angleterre, en Ecosse et en Irlande» (1854), ved et tilsvarende Arbejde om Frankrig, «L'économie rurale de la France depuis 1789» (1860), ved «Les économistes français du XVIII siècle» (1870), samt ved endel Artikler i «Journal des Economistes», «Revue des deux mondes» etc.

— Prof. Dr. Joh. Ed. Wappäus, den berømte Statistiker og Geograf, Professor i Göttingen, i mange Aar Redaktør af «Gött. Gelehrt Anzeigen», er død i Göttingen d. 16. Decbr. f. A., 67 Aar gammel.

— Benjamin Rampal, den mest ivrige Forkæmper i Frankrig for Schulze-Delitzsches Ideer, er død i Paris d. 7. Decbr. f. A., 65 Aar gammel.

— Feer-Herzog, bekjendt ved forskellige Skrifter navnlig om Møntvæsenet, er død d. 15. Januar d. A., 60 Aar gl., i Aarau.
